

ความต้องการการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ของพยาบาลวิชาชีพ ในเขตสุขภาพที่ 10

The Need for Master's in Nursing Education of Registered Nurses in Ministry of Public Health Zone 10

สมปอง พะมูลิลา*¹ สมจิตต์ ลูประสงค¹ วรธมน ปาพรหม² อมรรัตน์ นระสนธิ¹ สงวน ธานี¹ ภูษนิศา มีนาเขตร¹
Sompong Pamulila*¹ Somchit Luprasong¹ Wassamon Paprom² Amornrat Natason¹ Sanguan Thanee¹ Phusanisa Meenakate¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี ประเทศไทย 34190

¹Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani, Thailand 34190

²วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม, นครพนม ประเทศไทย 48000

²Boromarajonani College of Nursing Nakhon Phanom, Nakhon Phanom, Thailand 48000

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพในสถานบริการสุขภาพ เขตสุขภาพที่ 10 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการการศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต หาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ความเที่ยงของแบบสอบถามได้ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ร้อยละ 77.6 สาขาที่สนใจมากที่สุด คือ สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ รองลงมาคือสาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 70.4, 63.4 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ได้แก่ ด้านตำแหน่งงานมีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตในทางบวก ระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ($r = -0.12$) ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อประกอบการเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต และใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลวิชาชีพ

คำสำคัญ: ความต้องการของพยาบาลวิชาชีพ การศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต เขตสุขภาพที่ 10

Abstract

This was the survey research with the objective to study the need for further study in the Master of Nursing Science Program of 370 registered nurses in 10th Public Health Region. They were selected by a cluster sampling technique. The research instruments was a questionnaire on the need for further study in the Master of Nursing Science Program. Cronbach's alpha coefficient was used to verify the reliability of the questionnaire, and the reliability of the questionnaire was 0.98. Data were analyzed by percentage and Pearson's correlation coefficient.

Corresponding Author: *E-mail: sompong.p@ubu.ac.th

วันที่ได้รับ (received) 16 ธ.ค. 2563 วันที่แก้ไขสำเร็จ (revised) 15 พ.ค. 2564 วันที่ตอบรับ (accepted) 17 มิ.ย. 2564

The results of the study were as follows. 1) The need for studying in the Master of Nursing Science Program of the samples was 77.6%. The programs that the samples wanted to further their study the most were Master of Nursing Science Program in Adult Nursing (70.4%), followed by Nursing Science Program in Gerontological Nursing (63.4%), respectively. 2) The factor related to the need to study in the Master of Nursing Science Program was job position, which was positively related to the need to study in the Master of Nursing Science Program at a low level with statistical significance ($p < .05$) ($r = -0.12$). The results of the study can be used as the guideline to support the opening of the Master of Nursing Science Program and to plan the provision of further study for registered nurses.

Keywords: Need of registered nurses, further study in the Master of Nursing Science Program, 10th Public Health Region

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐกิจของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น พบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของโลกที่ผันผวน ส่งผลกระทบต่อค่านิยมในการดำเนินชีวิตและสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัย จนนำมาสู่ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งการเกิดโรคติดต่อ และโรคอุบัติการณ์ใหม่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชากร เพื่อให้ประเทศไทยก้าวทันและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 ขึ้น โดยพัฒนาประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพนานาชาติให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย และการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ วิชาชีพการพยาบาลเป็นหนึ่งในกลุ่มสุขภาพ เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ได้มีความรู้ใหม่ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพของประชาชนที่สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของประเทศ^{1,2}

จากรายงานแผนยุทธศาสตร์ ปี 2560 ยังพบปัญหาการมีพยาบาลวิชาชีพในเมืองหลวงเป็นจำนวนมากแต่การกระจายไปยังหน่วยงานของรัฐในชนบทยังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับรายงานของทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าพยาบาลวิชาชีพทั้งหมดในประเทศไทย มีจำนวน 160,932 คน สัดส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากรในประเทศไทย มีจำนวน 405 คน โดยแบ่งตามรายภาค ดังนี้ พบมากที่สุดคือ พยาบาลวิชาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 39,246 คน คิดเป็น

ร้อยละ 24.38 รองลงมา คือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 32,497 คน คิดเป็นร้อยละ 20.19 ภาคกลาง มีจำนวน 30,407 คน คิดเป็นร้อยละ 18.89 ภาคใต้ มีจำนวน 23,356 คน คิดเป็นร้อยละ 14.51 ภาคเหนือ มีจำนวน 16,749 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40 ภาคตะวันออก มีจำนวน 11,796 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 ภาคตะวันตก มีจำนวน 6,881 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 คน ตามลำดับ¹ จากข้อมูลดังกล่าว ยังขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพสำหรับการดูแลสุขภาพของประชาชนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของการให้บริการ โดยเฉพาะการเจ็บป่วยด้วยโรครุนแรงและโรคเรื้อรัง ซึ่งมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ประชาชนชนบางส่วนยังได้รับบริการดูแลสุขภาพไม่ครอบคลุมทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม

คุณภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลจะมีประสิทธิภาพสูงได้เพียงใดนั้นขึ้นกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการพัฒนาความรู้ความสามารถที่ทันสมัย ตามเกณฑ์องค์การอนามัยโลกได้กำหนดพยาบาลวิชาชีพ 1 คนต่อประชากร 439 คน จากการศึกษาข้อมูลใน พ.ศ. 2560 เครือข่ายเขตสุขภาพที่ 10 พบว่า จำนวนพยาบาลวิชาชีพ 1 คนต่อประชากร 566 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ จึงจำเป็นต้องมีการผลิตบุคลากรทางการพยาบาลเพิ่มและเพิ่มศักยภาพของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาตนเอง หรือพัฒนาความรู้ โดยการเพิ่มระดับวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้นทั้งในปริญญาโทและปริญญาเอก³ ซึ่งเป็นการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลโดยเฉพาะด้านการวิจัยทางการพยาบาลให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านหลักสูตรการศึกษา และด้าน

สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดูแลสุขภาพประชาชน
ในสถานบริการสุขภาพทุกระดับอย่างเป็นองค์รวม¹ พยาบาล
วิชาชีพมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการ
พยาบาลในสาขาต่าง ๆ โดยการแสวงหาความรู้และมีการฝึก
ทักษะอยู่เสมอ ความรู้ที่พยาบาลมีอยู่ในปัจจุบันนี้จะล้าสมัย
ภายในเวลาสองถึงห้าปี³ ด้วยเหตุนี้ พยาบาลวิชาชีพจึงต้อง
มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่
เปลี่ยนแปลงและก้าวทันต่อสถานการณ์โลก

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2553
เพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลให้ตอบสนองต่อความต้องการการ
บริการพยาบาลของประชาชนในเขตภูมิภาคอีสานใต้ เป็น
สถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันกระทรวงศึกษาธิการ
ที่มีภารกิจหลักในการผลิตพยาบาลวิชาชีพให้มีความรู้ความ
สามารถในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาสถาบัน
โดยการเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ใน พ.ศ. 2565
การดำเนินการเปิดหลักสูตรดังกล่าวจำเป็นต้องมีการศึกษาถึง
ความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตสุขภาพที่ 10
และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับความต้องการการ
ศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาล
วิชาชีพในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าพยาบาล
วิชาชีพมีความต้องการในการศึกษาแบบเน้นการปฏิบัติเป็น
ส่วนใหญ่และต้องการศึกษาในสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ
และสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว พยาบาล
มีความต้องการเลือกเรียนช่วงนอกเวลาราชการ⁵ แต่ยังไม่มีการ
ศึกษาถึงความต้องการการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความ
สนใจศึกษาความต้องการการศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาล

ศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพในเขตสุขภาพที่ 10
เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเปิดหลักสูตรและผลิตบัณฑิต
ให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ใ
การวางแผนการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาล
ศาสตรมหาบัณฑิตในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาต่อในหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพในเขต
สุขภาพที่ 10
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา
ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพ
ในเขตสุขภาพที่ 10

สมมติฐานของการวิจัย

1. พยาบาลวิชาชีพในเขตสุขภาพที่ 10 มีความ
ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
2. ปัจจัยด้านอายุ รายได้ ช่วงเวลาที่ต้องการศึกษา
สถานบริการสุขภาพ ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์
ต่อการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของ
พยาบาลวิชาชีพในเขตสุขภาพที่ 10

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีลำดับความต้องการ⁴ ร่วมกับการ
ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพ มาสร้าง
เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ อายุ 20-45 ปี ในเขตบริการสุขภาพที่ 10 ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 8,122 คน

กลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน⁵ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 ราย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มเป็น 5 จังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 10 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี 178 ราย จังหวัดมุกดาหาร 33 ราย จังหวัดศรีสะเกษ 89 ราย จังหวัดอำนาจเจริญ 30 ราย และจังหวัดยโสธร 40 ราย มีคุณสมบัติ ได้แก่ 1) สมัครงใจให้ความร่วมมือในการวิจัย และ 2) ยินดีเข้าร่วมการวิจัยโดยตอบกลับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เกณฑ์คัดกลุ่มตัวอย่างออก เป็นผู้ไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือหมดอายุ

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) ประสบการณ์ทำงาน แหล่งที่มาของค่าใช้จ่าย ตำแหน่งงานปัจจุบัน และสถานที่ปฏิบัติงาน และ 2) แบบสอบถามความต้องการการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต เป็นคำถามที่มีลักษณะแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ การตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ สาขาที่สนใจ ศึกษา ต้องการให้จัดการศึกษาในเวลาใด และความต้องการที่จะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 67 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 ท่าน

และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 1 ท่าน แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.90 และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่วิจัย จำนวน 30 ราย หาความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามความต้องการการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพ ในเขตสุขภาพที่ 10 ได้ค่าความเที่ยง 0.98

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตระหนักถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยยึดหลักเกณฑ์ตามประกาศเฮลซิงกิ เลขที่ UBU-REC-10/2562 ลงวันที่ 29 เมษายน 2562 ก่อนเก็บข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ชี้แจงสิทธิของการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมวิจัย รวมทั้งการอธิบายข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งจะเก็บไว้เป็นความลับ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต รวมทั้งการให้อิสระแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการทำวิจัย แจ้งสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามให้กับพยาบาลที่อยู่ในเขตสุขภาพที่ 10 ในโรงพยาบาลทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน แบ่งเป็นโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ 84 แห่ง ระดับทุติยภูมิ 7 แห่ง และโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ 9 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพในเขตสุขภาพที่ 10 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 เพศชาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 โดยมีอายุอยู่ในช่วง 26-30 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.80 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 49.70 รองลงมาคือ มีสถานภาพสมรส จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 98.40 โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 9 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็น

ร้อยละ 35.90 และพบว่าแหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายที่ใช้ระหว่างที่เข้ารับการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ได้มาจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือครอบครัว จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 รองลงมาคือได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานราชการ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาคือพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 52.70 รองลงมาคือทำงานที่โรงพยาบาลศูนย์จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความต้องการการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพ

ข้อมูลความต้องการศึกษา	จำนวน n = 370	ร้อยละ
ความสนใจในการศึกษาต่อป.โท		
ไม่สนใจ	83	22.40
สนใจ	287	77.60
เวลาที่ท่านสนใจเข้าศึกษา (ปี พ.ศ.)	จำนวน n = 287	
พ.ศ. 2564	84	29.30
พ.ศ. 2565	66	23.00
พ.ศ. 2566	68	23.70
พ.ศ. 2567	14	4.90
พ.ศ. 2568	34	11.80
อื่น ๆ	21	7.30
สาขาที่ท่านสนใจศึกษา(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน n = 287	
การพยาบาลผู้ใหญ่	202	70.40
การพยาบาลผู้สูงอายุ	182	63.40
การพยาบาลเด็ก	50	17.14
การพยาบาลผดุงครรภ์	27	9.40
การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว	17	5.90
การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน	29	10.10
การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	35	12.20
การบริหารการพยาบาล	51	17.80
การพยาบาลครอบครัว	37	12.90
วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ	20	7.00
การพยาบาลอาชีวอนามัย	12	4.20
รูปแบบของหลักสูตร	จำนวน n = 287	
แผน ก แบบ ก 2	180	62.20
แผน ข	91	31.70
อื่น ๆ	16	5.60

ข้อมูลความต้องการศึกษา	จำนวน n = 370	ร้อยละ
ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน	จำนวน n = 287	
หลักสูตรการเรียนการสอนวันราชการ	80	27.90
หลักสูตรการเรียนการสอนวันเสาร์-อาทิตย์	160	55.70
หลักสูตรการเรียนการสอนวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์	41	14.30
หลักสูตรการเรียนการสอนแบบโมดูล	6	2.10
แนวโน้มใน 1-2 ปีที่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรฯ	จำนวน n = 287	
น้อยที่สุด	21	7.30
น้อย	27	9.40
ปานกลาง	124	43.20
มาก	85	29.60
มากที่สุด	30	10.50
เหตุผลที่เลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	จำนวน n = 287	
เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและคุณภาพ	65	22.60
ค่าใช้จ่ายในการเรียนสมเหตุสมผล	10	3.50
ความพร้อมของสิ่งสนับสนุนการเรียน	7	2.40
ความสะดวกในการเดินทาง	196	68.30
อาจารย์มีคุณภาพ	9	3.10

จากตารางที่ 1 ความต้องการการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตจำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 77.60 สาขาที่สนใจมากที่สุดคือ สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 รองลงมาคือ สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุจำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 ช่วงเวลาที่ต้องการศึกษา คือ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 รองลงมาคือ วันราชการ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90

และช่วงเวลาที่น่าสนใจเข้ามาศึกษาใน พ.ศ. 2564 มากที่สุดจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 รองลงมาคือ ในปี พ.ศ. 2568 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 ต้องการศึกษารูปแบบ ก แบบก2 จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 62.70 นอกจากนี้พบว่า เหตุผลที่เลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เนื่องจากสะดวกในการเดินทาง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 68.30 รองลงมาคือ เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (n = 287)

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	การแปลผล
อายุ	-0.28 **	ความสัมพันธ์น้อย
ประสบการณ์ทำงานในวิชาชีพ	-0.25 **	ความสัมพันธ์น้อย
ตำแหน่งงาน	0.18 *	ความสัมพันธ์น้อยมาก
รายได้	0.26 *	ความสัมพันธ์น้อย
สถานบริการสุขภาพ	0.14	ไม่มีความสัมพันธ์

**p < .01 , *p < .05

จากตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของพยาบาลวิชาชีพในเขตสุขภาพที่ 10 พบว่า อายุ ประสิทธิภาพ ตำแหน่งงาน และรายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.28, -.25, .18$ และ $.26$) ในขณะที่สถานบริการสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ($r = .14$)

การอภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.30 โดยมีอายุอยู่ในช่วง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.80 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 9 ปีขึ้นไป ร้อยละ 35.9 และพบว่าแหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายที่ใช้ระหว่างที่เข้ารับการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้มาจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือครอบครัว ร้อยละ 36.2 รองลงมาคือได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานราชการ ร้อยละ 34.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ ร้อยละ 46.5 และส่วนใหญ่ทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 52.7

ความต้องการการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต พบว่า มีความสนใจในการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 77.60 สาขาที่สนใจ 3 อันดับแรก คือ สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.40 รองลงมาคือ สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 63.40 และสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 17.80 ตามลำดับ ช่วงเวลาที่ต้องการศึกษา คือ การศึกษาวันหยุด คิดเป็นร้อยละ 55.70 รองลงมาคือต้องการศึกษาวันราชการ คิดเป็นร้อยละ 27.90 ช่วงเวลาที่สนใจเข้ามาศึกษาในปี พ.ศ. 2564 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.30 ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาแบบแผน ก แบบ ก2 คิดเป็นร้อยละ 62.70 เหตุผลที่เลือกศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่ามีความสะดวกในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 68.30 รองลงมาคือเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 อธิบายได้ว่า ความต้องการการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต โดยเฉพาะสาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน วินิจฉัย การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพ สร้างสุขภาวะ เผื่อระวังป้องกันโรคและภาวะแทรกซ้อน ส่งเสริม

ศักยภาพในการดูแลและจัดการตนเองของผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนทั้งระดับบุคคลและกลุ่ม⁶ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ผู้ดูแลเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถเป็นผู้นำและปฏิบัติการพยาบาลได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัญหาสุขภาพปัจจุบันที่มีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น⁷ ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการปฏิบัติและเกิดผลลัพธ์ที่ดีทั้งต่อผู้ป่วย ครอบครัว ชุมชน และระบบบริการสุขภาพตามมา สอดคล้องกับการศึกษาความต้องการการศึกษาต่อทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ในเขตกรุงเทพมหานคร⁸ ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพต้องการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาโทในสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุมาก พบว่า ต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบแผน ก แบบ ก2 ในช่วงวันหยุดราชการ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ได้แก่ ด้านอายุมีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .19$) อธิบายได้ว่า อายุที่มากขึ้นไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการตัดสินใจเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้ปัจจุบันสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ⁷ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา⁹ ที่พบว่าอายุไม่เกิน 45 ปี สามารถบริหารจัดการเวลาได้ และมีความพร้อมในตัวเองโดยไม่มีอุปสรรคเรื่องการจำกัดจำนวนคน และรายได้มีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .26$) สอดคล้องกับการศึกษา¹⁰ ที่พบว่า รายได้ของบัณฑิตเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำงานวิจัย

1. ด้านนโยบาย

ใช้ในการวางแผนจัดทำหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ซึ่งคาดว่าจะเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2565

2. ด้านการศึกษา

2.1 ใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาแก่พยาบาลวิชาชีพ โดยสถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพในการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาควรจัดการเรียนการสอนในสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่

2.2 ควรคำนึงถึงรายได้ของผู้ที่ต้องการศึกษาที่มีรายได้น้อย ควรมีแหล่งทุนการศึกษาให้กู้ยืมหรือสามารถผ่อนค่าการศึกษาได้

3. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

ควรมีการส่งเสริมการเปิดหลักสูตรพยาบาล
ศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อจะสามารถนำมาพัฒนาความรู้
ความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางวิชาชีพด้านการพยาบาล
ให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้และยกระดับมาตรฐานการทำงาน
ของพยาบาลวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูล
เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อของพยาบาลวิชาชีพ
ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับการเปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีต่อไป

References

1. Bureau of Policy and Strategy. Number and proportion of registered nurses per population classified by provincial service network, 2017. Strategy and Planning Division. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health, Nonthaburi. 2018. (in Thai)
2. Planning Division, Office of the President. Ubon Ratchathani University's 5-year Strategic Plan (2020-2024). Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani University. 2019. (in Thai)
3. Boontong, T. Reform the nursing service system consistent with the desirable Thai health care system in the future. Bangkok: Siriyod Printing. 2002. (in Thai)
4. Maslow, A. Motivation and Personality. (2nd ed.). New York: Harpers and Row. 1970.
5. Krejcie, V. and Morgan, W. Determinining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 1970; 30: 607-610.
6. Ramathibodi School of Nursing. Master of Nursing Science Program in Adult and Gerontological Nursing. Bangkok. Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital Mahidol University. 2019. (in Thai)
7. Buachu T, Soipheth N, Muangkaew P, Chomphunit P. and Chayathab S. Transformative Learning: Apply to Nursing Administration and Management Subject. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2016; 21(3): 20-28. (in Thai)
8. Benson, G. The Contribution of Supervisor Behavior to Employee Psychological Well-Being. Work & Stress. 2004; 18: 255-266.
9. Supasuwankul, W. Factors affecting requirement for post-graduate study of registered nurses in Lampang Hospital. Lampang Medical Journal. 2009; 30(2): 67-74. (in Thai)
10. Waichalad, U. and To-im, J. Influencing factors for post-graduation study decision making in Faculty of Environment and Resource studies, Mahidol University. Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University. 2016; 10(2): 165-177. (in Thai)